

افزایش مهارت خواندن و درک مطلب از طریق

مریم اخلاقی

کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی دانشگاه علامه طباطبایی
دبیر زبان انگلیسی آموزش و پرورش منطقه دو تهران
email: m_akhlagila@yahoo.com

مهناز وصالها

کارشناسی آموزش زبان انگلیسی دانشگاه اصفهان
دبیر زبان انگلیسی آموزش و پرورش منطقه دو تهران
email: mos_danesh@yahoo.com

Abstract

Considering the crucial role of second language learning in today's world as well as different components of a language including vocabulary, grammar, pronunciation, meaning, ... it seems necessary for language learners to enjoy enough skill in reading comprehension in order to study reference books, magazines, and articles, do research projects, and meet individual routine needs. Since there exist difficulties in this area such as lack of proficiency in mother tongue structures and limited ability to guess the meaning of new words in the text, and also parents are not informed of second language learning benefits, we were determined to ideally improve learners' language behaviors through various efficient vocabulary learning techniques like mnemonics, mime, rough guess, etc.

Key Words: text comprehension, clues, vocabulary knowledge, parts of speech, cognitive processes

چکیده

با توجه به نقش زبان خارجی در دنیای امروزی و تنوع حوزه‌های مختلف زبانی شامل دستور، تلفظ، واژگان، معنی و... ضروری به نظر می‌رسد که فراگیرندگان برای مطالعه منابع، مجلات و مقالات، انجام پروژه‌های تحقیقاتی و رفع نیازهای فردی روزمره از مهارت کافی در زمینه درک مطلب برخوردار باشند. وجود موانعی از قبیل عدم تسلط بر ساختارهای زبان مادری، ناتوانی در حدس معنی واژه‌های جدید متن، ناآگاهی والدین از فواید یادگیری زبان خارجی و... ما را بر آن داشت تا با بهره‌گیری از تکنیک‌های متنوع یادگیری واژه‌های جدید نظیر ترفندهای حافظه، شکلک درآوردن و حدس تقریبی رفتار زبانی مطلوبی را در فراگیرندگان ایجاد و تقویت کنیم.

کلیدواژه‌ها: درک متن، نشانه‌ها، دانش واژگانی، اقسام کلام، فرایندهای شناختی

روش‌های فعال

مقدمه

در عصر حاضر - که ویژگی بارز آن برقراری ارتباط بین افراد و جوامع است - تسلط بر زبان خارجی ابزاری، ضروری و کارآمد به نظر می‌رسد که یادگیری آن به سن خاصی محدود نمی‌شود اما براساس موقعیت‌های فردی، اجتماعی و آموزشی در برخی گروه‌های سنی از اهمیت و حساسیت بیشتری برخوردار است. برای مثال، در کشور ما آموزش زبان خارجی در سطح مدارس از راهنمایی آغاز و تا پایان دوره متوسطه ادامه می‌یابد. با در نظر گرفتن اهمیت زبان خارجی در ایجاد و تداوم ارتباط با دیگران، رفع نیازهای روزمره و پیشرفت علمی در سطوح دانشگاهی پرداختن به بخش‌های مختلف یادگیری زبان امری انکارناپذیر است. در این میان، بخش درک مطلب^۱ توجه زیادی را به خود اختصاص داده است. برای نمونه، درک متون دانشگاهی نقش عمده‌ای در موفقیت و پیشرفت دانش‌پژوهان ایفا می‌کند. با توجه به این امر، در این پژوهش سعی شده است با تأکید بر بخش درک مطلب متون انگلیسی، فراگیرندگان در فرایند درک پیام کلی متون به گونه‌ای آماده شوند که بتوانند ضمن برقراری تعامل با متن، این تعامل را برقرار و حفظ کنند. به طور کلی، منظور از درک مطلب «سطح فهمیدن یک متن است و نتیجه تعامل میان کلمات نوشته شده در آن و اینکه چگونه این کلمات دانش فرامتنی را به چالش می‌گیرند.» (www.en.wikipedia.org) بنابراین، لازم است تغییری در رفتار زبانی فراگیرندگان حاصل شود. بدیهی است این تغییر باید آگاهانه و تدریجی باشد و شرایط آن نیز به‌طور مناسب از قبل فراهم شده باشد. در این راستا، معلم باید به‌عنوان عنصری اساسی در فرایند تغییرات به درستی ایفای نقش کند تا تمهیدات لازم جهت شکل‌گیری روند صحیح درک مطلب و مفاهیم اساسی آن فراهم آید. به‌عبارت دیگر، دانش‌پژوهان قادر باشند بدون استمداد از دیگران و به‌طور مستقل، مراحل رمزگشایی و رسیدن به پیام اصلی متن را طی کنند که بی‌شک

این مهم در سایه آشنایی با تکنیک‌ها و راهبردهای کلیدی یادگیری لغات میسر خواهد بود. از آنجا که به‌خاطر سپردن واژه‌های یک زبان خارجی می‌تواند از بخش‌های خسته‌کننده و وقت‌گیر در امر فراگیری زبان به‌حساب آید، به‌کارگیری این تکنیک‌ها به منظور سرعت بخشیدن و نیز لذت‌بخش کردن آن بسیار مفید خواهد بود.

توصیف مسئله مورد بررسی

در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ به‌عنوان دبیران زبان انگلیسی پایه چهارم مشغول به تدریس شدیم. با گذشت حدود چند هفته از آغاز سال تحصیلی پی بردیم که ضعف مهارت دانش‌آموزان در پاسخ‌گویی به سؤالات بخش درک مطلب در تمامی کلاس‌های پایه چهارم دبیرستان در هر سه رشته تحصیلی، بسیار چشمگیر و درخور بررسی است. البته ضعف دانش‌آموزان در این زمینه با مشاهده پایین بودن نمرات بخش درک مطلب آزمون‌های کلاسی و نیز آزمون‌های هماهنگ شهر تهران، خالی بودن برگه پاسخ‌نامه در تست‌های مربوط به بخش درک مطلب هر آزمون، تحلیل پرسش‌نامه‌ای که در این زمینه طراحی و بین دانش‌آموزان توزیع شده بود و نیاز شدید دانش‌آموزان به کتاب‌های کار و منابع معتبر و مرتبط در این زمینه مورد توجه ما قرار گرفت. عده‌ای از دانش‌آموزان بر این باور بودند که تسلط بر بخش درک مطلب فقط برای کسانی مفید است که قصد خروج از کشور و ادامه تحصیل در دانشگاه‌های خارج از کشور را دارند و یا در صدد درک کنکور منحصراً زبان کشور شرکت کنند. گروهی نیز معتقد بودند که توانایی درک مطلب انگلیسی بیشتر مخصوص کسانی است که قصد ادامه تحصیل و مطالعه کتاب‌های علمی-پژوهشی - تخصصی را دارند. برخی نیز می‌گفتند زبان انگلیسی جزو دروس عمومی

تحلیل قرار دادیم و متوجه شدیم که دانش‌آموزان در بخش‌های مختلف درک مطلب شامل درک مطلب جمله‌ای^۱، متن‌های تکمیل کردنی^۲، درست / غلط / اشاره نشده^۳، تکمیل جدول اطلاعات، نزدیک‌ترین هم‌معنی^۴، پیدا کردن ایده اصلی متن^۱، انتخاب عنوان بندها^۲ و غیره چنان با مشکل مواجه‌اند که گاهی حتی برگه پاسخ‌نامه خود را سفید تحویل می‌دهند.

در بخش پرسش‌های شفاهی و فعالیت‌های کلاسی نیز متوجه شدیم که تعداد دانش‌آموزانی که به پاسخ‌گویی به سؤالات بخش درک مطلب تمایل داشته و دست خود را به نشانه داوطلب بودن بالا می‌برده‌اند، به مراتب کمتر از سایر بخش‌ها بوده است. برای مثال، در مواردی که از آن‌ها خواسته می‌شد خلاصه متن را با توجه به آنچه از متن فهمیده‌اند بازگو کنند و یا ایده اصلی متن را بیان نمایند، جو سنگینی بر کلاس حاکم می‌شد و تنها تعداد معدودی از دانش‌آموزان داوطلب ارائه پاسخ می‌شدند.

علاوه بر این، مشاهده کردیم که حین برگزاری هر آزمون کتبی، زمان اختصاص داده شده به بخش درک مطلب برای دانش‌آموزان کافی نبوده و چهره‌های نگران و پر از اضطراب آن‌ها مؤید این امر بود.

گفتنی است مجموعه‌ای از عوامل مؤثر در پیدایش و تشدید مسئله مورد پژوهش دخیل‌اند که عملکرد آن‌ها فراتر از عملکرد دبیر و فضای فیزیکی کلاس است. برای مثال، تفاوت سطح زبانی و محتوای کتب درسی مقطع راهنمایی و متوسطه، بالا بودن سن شروع یادگیری زبان خارجی در سطح مدارس کشور، ساعات ناکافی درس زبان و وقفه هفتگی بین جلسات تدریس و... همگی به نوعی بر عملکرد دانش‌آموزان در درس زبان انگلیسی تأثیر می‌گذارند

بدین ترتیب، برای آنکه بتوانیم موضوع مورد پژوهش خود را با اطمینان بیشتری بررسی کنیم تصمیم گرفتیم با تهیه پرسش‌نامه‌ای حاوی ده سؤال مرتبط، نظر تعدادی از دانش‌آموزان را که به‌طور تصادفی از هر سه رشته در پایه چهارم انتخاب شده بودند، به دست بیاوریم.

شناسایی عوامل مؤثر بر ایجاد مسئله

باتوجه به اهمیت موضوع مورد پژوهش و گستردگی عواملی که در این زمینه نقش دارد، بر آن شدیم تا جهت بررسی عمیق‌تر و تفسیر دقیق‌تر شرایط موجود، به طبقه‌بندی منسجم و جامع عوامل تأثیرگذار بپردازیم. لازم به ذکر است که اولویت‌بندی

است و

در مقایسه با دروس تخصصی هر رشته اهمیت کمتری دارد. بنابراین، صرف زمان زیاد برای بهبود مهارت‌های زبانی از جمله چگونگی پاسخ‌گویی به انواع سؤال‌های درک مطلب را عبث و بیهوده می‌دانستند. همه این شواهد و قرائن حاکی از آن بود که دانش‌آموزان در بخش درک مطلب انگلیسی مهارت لازم و کافی ندارند. این امر ما را با سؤال‌های زیادی مواجه ساخت؛ از جمله: به راستی چرا تعداد دانش‌آموزانی که مایل‌اند داوطلبانه به سؤالات این بخش پاسخ دهند در مقایسه با بخش‌های دستور و لغت بسیار کمتر است؟ به چه دلیل در هر آزمون کتبی درس انگلیسی پاسخ‌گویی به سؤالات این بخش به واپسین لحظات سپرده می‌شود؟ چرا حین پاسخ‌گویی به بخش درک مطلب آزمون‌ها، دانش‌آموزان حوصله کمتری از خود نشان می‌دهند و خود را با نگاه کردن به اطراف سرگرم می‌کنند؟ به چه علت صدای همهمه دانش‌آموزان در زمان خواندن متن درک مطلب بیشتر می‌شود؟ چرا در این بخش دبیر خود را فرهنگ لغت تلقی می‌کنند و انتظار دارند از طریق وی به معانی، مترادف و متضاد واژه‌های جدید و ناآشنا دست یابند؟ از چه رو بیشترین اشکالات و سؤال‌های دانش‌آموزان به بخش درک مطلب انگلیسی اختصاص دارد؟ آیا عدم تمایل دانش‌آموزان به مراجعه به کتاب‌های کار و حل تمرین‌های بیشتر در این زمینه ناشی از فقدان مهارت لازم در این مورد است یا اینکه دبیران سال‌های قبل نتوانسته‌اند در آن‌ها رغبتی برای افزایش مهارت ایجاد کنند؟ آیا شیوه‌های تدریس در این زمینه تأثیری نداشته‌اند یا اینکه به روز نبودن و عدم جذابیت موضوعات مطرح شده در هر درس عامل اساسی بوده است؟ آیا خانواده‌ها به این درس بهای لازم را داده‌اند؟ آیا مدرسه و شرایط اقتصادی و اجتماعی نقشی در این میان داشته است؟ تمامی موارد فوق برای ما جای تأمل داشت؛ به‌ویژه اینکه در نشست با دبیران زبان انگلیسی پایه‌های دیگر نیز این مشکل مشهود بود. این امر انگیزه‌ای برای اقدام به پژوهش حاضر شد تا بتوانیم مهارت پاسخ‌گویی به سؤالات درک مطلب انگلیسی را از طریق تداعی، ترفندهای حافظه، حدس تقریبی، واقعیت و نمایش در دانش‌آموزان پایه چهارم دبیرستان شهید فیاض‌بخش تقویت کنیم.

جمع‌آوری اطلاعات برای تشخیص بهتر مسئله

به منظور تشخیص صحیح مسئله مورد پژوهش، بر آن شدیم تا با بررسی نتایج و نمرات آزمون‌های کلاسی و هماهنگ شهر تهران، به جمع‌آوری اطلاعات دقیق‌تر در این زمینه بپردازیم. بدین صورت که ابتدا نمرات مربوط به بخش درک مطلب را از برگه‌های امتحانی و نیز پاسخ‌نامه‌های موجود در سایت استخراج کردیم و ضمن ثبت آن‌ها در دفتر کلاسی دبیر، مورد

عوامل فوق با شماره‌گذاری مشخص و توضیحات آن در ادامه ذکر شده است.

از دیدگاه معلم پژوهنده عوامل مؤثر بر ایجاد مسئله فوق شامل ناتوانی دانش‌آموز در به‌خاطر سپردن معنی واژه‌هاست که ریشه در خستگی، حجم زیاد مطالب، نداشتن تمرکز حواس، دغدغه ذهنی و استرس کنکور، نگرانی در زمینه یافتن شغلی مناسب در آینده و... دارد. عامل دیگر ضعف دانش‌آموزان در حدس زدن معنی واژه‌هاست که لازم است رفع شود. ضعف در پایه‌های قبلی نیز می‌تواند نقش مهمی در میزان تسلط بر متون درک مطلب انگلیسی داشته باشد، به طوری که بین فعالیت‌های دانش‌آموز در سال‌های تحصیلی قبل و میزان موفقیت وی در دوره‌های بعدی رابطه مستقیمی به چشم می‌خورد. برخی از دانش‌آموزان نیز به دلیل کم‌تجربگی در زمینه تست زدن در بخش‌های درک مطلب با مشکلات جدی در این زمینه روبه‌رو هستند. این کم‌تجربگی یا ناشی از بی‌علاقگی آن‌ها به موضوع مورد بحث و یا حاصل کمبود وقت است. گروهی از دانش‌آموزان نیز زمان کمی را وقف مطالعه مفید در این زمینه می‌کنند در حالی که می‌دانیم ضرب‌المثل معروفی است که کار نیکو کردن را از پر کردن می‌داند.

گاهی نیز مشاهده می‌شود دانش‌آموزان زبان انگلیسی را نظیر دیگر دروس عمومی خود جدی نمی‌گیرند و تمام تلاش و جدیت خود را صرف دروس اختصاصی می‌کنند و حتی به صراحت این نکته را با دبیر زبان خود در میان می‌گذارند. یکی دیگر از عواملی

که زمینه‌ساز مسئله فوق است، حجم مطالب حفظ‌کردنی در سایر دروس می‌باشد که بازتاب آن در بخش لغات زبان انگلیسی کاملاً مشهود است.

از دید عده‌ای از همکاران، صاحب‌نظران و افرادی که از تجربه کافی در این زمینه برخوردارند، تأخیر در شروع یادگیری زبان خارجی در آموزش عمومی کشور یکی از عوامل بارز در یادگیری لغات است که به کاهش توانایی برقراری ارتباط و تعامل با متون درک مطلب منجر می‌شود. در کشور ما آموزش زبان انگلیسی از سال اول راهنمایی - دوازده سالگی - شروع می‌شود؛ زمانی که دانش‌آموز بهترین سال‌های یادگیری زبان خارجی را از دست داده است.

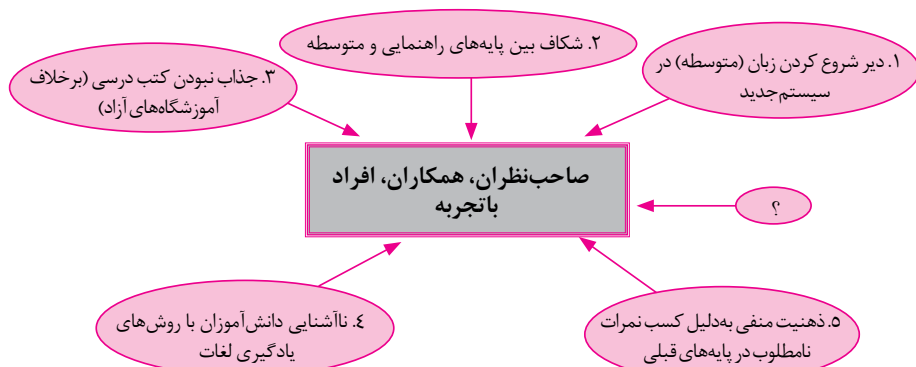
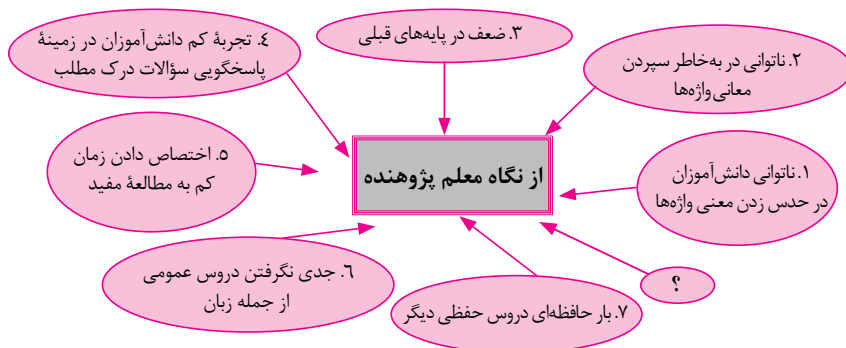
عامل دیگر فاصله علمی بین سطوح درسی دانش‌آموزان در دو دوره راهنمایی و متوسطه است؛ بدین معنی که متون درسی انگلیسی در دوره راهنمایی به لحاظ دشواری، قابل مقایسه با دروس پایه اول دبیرستان نیستند و این امر دانش‌آموزان را با افت تحصیلی شدیدی مواجه می‌کند. عامل دیگری که همکاران یادآور شدند، جذاب نبودن کتب درسی در مقایسه با متون برگزیده از منابع اصلی در آموزشگاه‌های آزاد زبان انگلیسی است که ناشی از به روز نبودن مطالب، تصاویر خشک و بی‌روح، رنگی نبودن صفحات، عدم ارتباط با زندگی روزمره و واقعی آن‌ها و... می‌باشد. علاوه بر موارد یاد شده، آشنا نبودن دانش‌آموزان با روش‌های صحیح یادگیری لغات جدید نیز تأثیر بسزایی در ضعف آن‌ها در درک مطلب متون دارد. همکاران گروه زبان انگلیسی بر این باور بودند که نمرات زبان پایه‌های قبلی دانش‌آموزان چنان ذهنیت منفی‌ای ایجاد می‌کند که آن‌ها را از گرفتن پیام کلی متن بازمی‌دارد. (رشتچی، ۱۳۸۹: ۹) به لحاظ عوامل خانوادگی می‌توان به مواردی از قبیل ترس خانواده‌ها از عواقب آشنایی با زبان انگلیسی اشاره کرد. برای مثال، برخی از والدین بر این باورند که دانستن زبان فرزندان را بیشتر به استفاده از ماهواره و اینترنت سوق می‌دهد و کنترل عواقب تأثیر فرهنگی آن را غیرممکن می‌دانند. از سوی دیگر، برخی از والدین به دلیل نداشتن استطاعت مالی جهت ثبت‌نام فرزندان در آموزشگاه‌های زبان، به‌طور غیرمستقیم موجبات ضعف زبانی آن‌ها را فراهم می‌کنند؛ تا آنجا که تفاوت سطح دانش زبانی این گروه در کلاس‌های مدارس کاملاً مشهود است. علاوه بر این، گاهی نیز دیده می‌شود خانواده‌ها به دلیل ناآگاهی از فواید دانستن زبان انگلیسی، نه تنها مشوق فرزندان خود نیستند بلکه آن‌ها را نیز در این راه دلسرد و مأیوس می‌کنند. اصرار خانواده بر انتخاب زبان‌های دیگر مثلاً ترکی به جای زبان انگلیسی از دیگر عوامل مؤثر بر ایجاد مشکل فوق است.

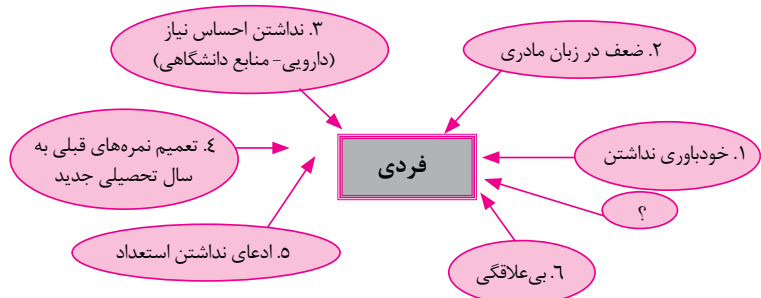
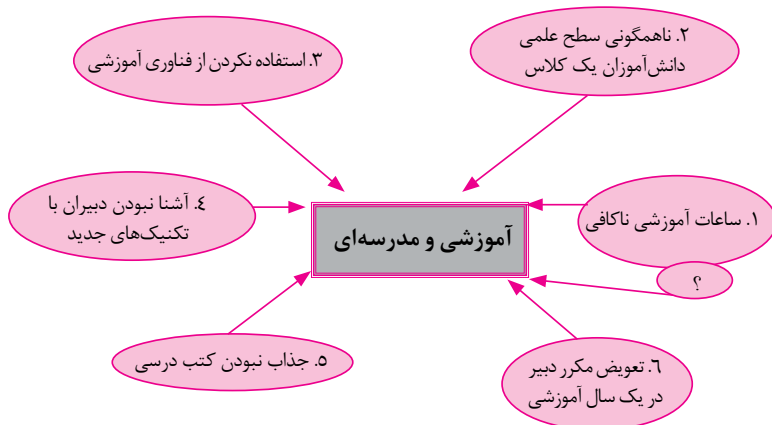
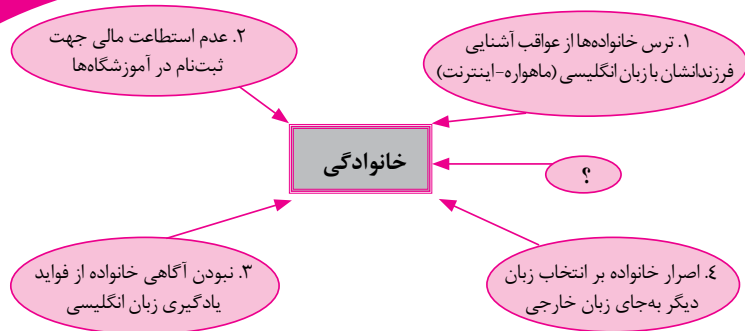
چنانچه از بعد آموزشی و مدرس‌های به این مسئله بنگریم، ساعات آموزشی ناکافی آموزش زبان در مدارس در مقایسه با

ساعات

ارائه شده در آموزشگاه‌های آزاد زبان انگلیسی عاملی مهم به حساب می‌آید. ناهمگونی سطح علمی دانش‌آموزان یک کلاس نیز تأثیر مستقیمی بر میزان یادگیری و تسلط بر درک متون انگلیسی دارد. از سوی دیگر، استفاده نکردن دبیر از فناوری‌های آموزشی در هنگام تدریس می‌تواند سبب کاهش انگیزه در دانش‌آموزان و مانعی جدی در بروز خلاقیت‌های آن‌ها شود و در کلاس جوی کسالت‌آور، بی‌روح و خسته‌کننده پدید آورد. در همین راستا باید گفت متأسفانه ناآشنایی برخی از همکاران با تکنیک‌های جدید تدریس در بخش‌های مختلف زبانی و نیز بی‌علاقگی آن‌ها در به‌کارگیری شیوه‌های نوین تدریس با بهره‌گیری از فناوری‌های آموزشی از یک‌سو، و اصرار آن‌ها بر حفظ روش‌های سنتی و قدیمی خود از سوی دیگر شرایط نامناسبی برای فراگیرندگان زبان انگلیسی فراهم کرده است. البته ناگفته نماند مادامی که تغییرات لازم و کارآمد در محتوای کتب درسی با انگیزه افزایش میزان جذابیت متون ایجاد نشود، نمی‌توان انتظار داشت که کیفیت آموزشی و یادگیری از سطح بالایی برخوردار باشد. از دیگر عوامل آموزشی و مدرسه‌ای می‌توان به تعویض مکرر دبیر در یک سال آموزشی اشاره کرد که عواقب آن بر کسی پوشیده نیست.

به‌لحاظ عوامل فردی نیز این مسئله قابل بررسی و تحلیل است؛ بدین معنی که مجموعه‌ای از عوامل خاص فردی وجود دارند که از فردی به فرد دیگر متفاوت‌اند؛ از جمله نبود خودباوری و اعتمادبه‌نفس کافی در دانش‌آموزان و ضعف در زبان مادری. برای مثال، دانش‌آموزی که تفاوت انواع کلمه شامل صفت، اسم، قید، حرف و... را نمی‌داند، مسلماً در یادگیری لغات زبان خارجی نیز دچار مشکل می‌شود. گاهی نیز دیده می‌شود برخی از دانش‌آموزان نیاز به یادگیری زبان خارجی را در خود احساس نمی‌کنند. به‌عبارت دیگر، در شرایطی قرار نگرفته‌اند که ضرورت یادگیری زبان خارجی را با تمام وجود درک کرده باشند. از دیگر عوامل فردی ترس از پیشینه تحصیلی متفاوت یا همان ترس از نمرات کسب شده در سال‌های قبلی و تکرار آن در سال تحصیلی بعد است. (بیادگارزاده، ۱۳۸۹: ۳۸) از طرفی، برخی دیگر از دانش‌آموزان بر این باورند که در یادگیری زبان انگلیسی استعداد و توانایی ندارند و این امر را ناشی از علاقه نداشتن به درس زبان می‌دانند. از این‌رو می‌توان چنین نتیجه گرفت که ضعف دانش‌آموزان در زمینه درک متون انگلیسی صرفاً از یک عامل مستقل نشئت نمی‌گیرد بلکه مجموعه‌ای از علل و عوامل فردی، آموزشی و مدرسه‌ای، اجتماعی و خانوادگی و... زمینه‌ساز بروز مسئله فوق می‌شوند. بنابراین، پژوهش و تحقیق در این زمینه به نگرشی جامع و عمیق نیاز دارد.

تفکر و جست‌وجو برای پیدا کردن راه‌حل مناسب

در مطالعات پیشین آمده است که «اساساً درک مطلب طی یک‌سری فرآیندهای شناختی^۸ حاصل می‌شود؛ شامل دانش واژگانی^۹ و درک متن^{۱۰}» (www.EzineArticles.com)

اهمیت لغات، زمانی بیشتر جلوه می‌کند که بدانیم خواندن، تنها دنبال کردن ردپای واژگان در یک سطر نیست؛ کما اینکه اگر متنی با خط هیروگلیف مصری^{۱۱} در برابر چشمان ما قرار گیرد، بدون آشنایی با تک‌تک نمادها و نشانه‌ها هیچ مفهومی از آن به‌دست نخواهد آمد. پس ضروری است معانی را بخش به‌بخش در ذهن بسازیم و در نهایت به مفهوم جامع متن برسیم. به عقیده وینسلو در یک نگاه کلی درک مطلب برای

ادامهٔ حیات ضروری است؛ به این معنی که در دنیای کنونی، حیات و بقای انسان گاهی منوط به درک یک متن است (همان سایت). برای مثال، دفترچهٔ راهنمای استفاده از یک وسیلهٔ برقی چنانچه با دقت مطالعه نشود، ممکن است خطرات جانی برای ما داشته باشد. دستورالعمل‌های هشداردهنده که روی برخی بسته‌بندی‌ها و دستورالعمل از جمله بطری‌های حاوی مواد شیمیایی و یا عوارض جانبی نوشته شده روی شیشه‌های دارویی و... همگی حاکی از اهمیت توجه به فرایند درک مطلب در زندگی روزمره ما هستند.

بر همین اساس، موضوع راهبردهای یادگیری واژگان جدید طی چندین دههٔ گذشته مورد مطالعه و پژوهش‌های دقیق قرار

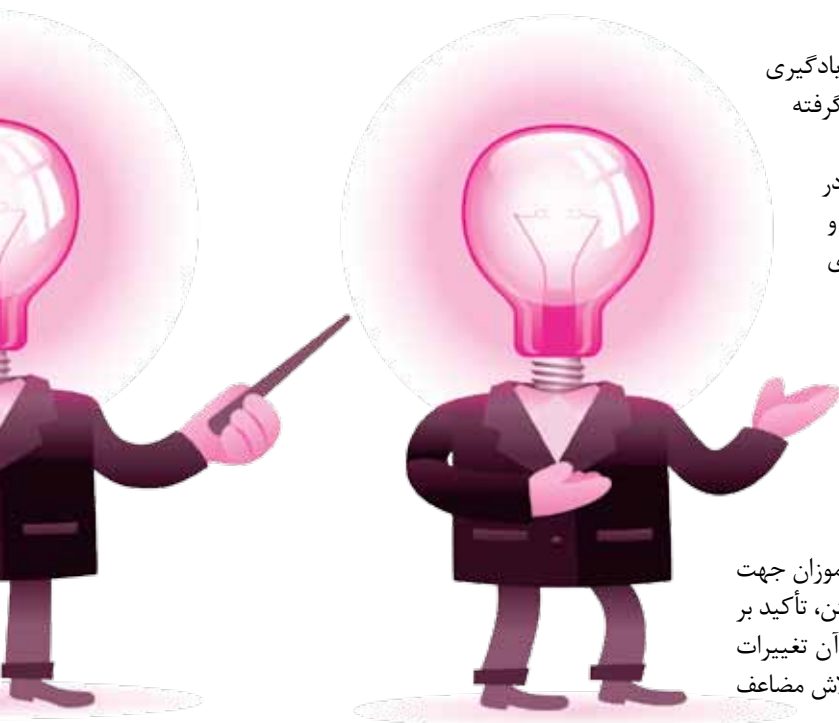
جهت مطالعه متون درک مطلب، آشنا کردن دانش‌آموزان با راهبردهای یادگیری واژگان، تبادل نظر با همکاران گروه زبان انگلیسی در زنگ‌های تفریح طی سال تحصیلی، معرفی و ارائه متون جذاب، رنگی و مصور در کنار متون ساده و کسل‌کننده کتب درسی، یادآوری اهمیت و فواید یادگیری مهارت‌های حدس معنی واژگان و کاربرد آن در رفع نیازهای روزمره زندگی، تذکر در مورد رعایت اعتدال در خواندن متون هنگام جست‌وجو در سایت‌های اینترنتی، تشویق همکاران به شرکت در دوره‌های تخصصی ضمن خدمت به منظور آشنایی با مهارت‌های خواندن و حدس معنی واژگان، تأکید بر اینکه استعداد ذاتی و بالقوه زبان‌آموزی در تک‌تک افراد تنها در سایه ممارست و تکرار و داشتن علاقه و انگیزه به‌صورت بالفعل درمی‌آید، هم‌فکری با دبیر زبان فارسی درباره ضعف دانش‌آموزان در تشخیص ساختارهای زبان مادری و تأثیر مستقیم آن بر درک متون انگلیسی، تأکید بر اجتناب از مطالعه سطحی، اجباری و بی‌هدف و... جای تردید نیست که یکی از مهم‌ترین عواملی که امر یادگیری را تسهیل و تسریع می‌کند، برخورداری از عامل انگیزه است و این انگیزه چه درونی باشد - نظیر حس رقابت - و چه بیرونی - نظیر تشویق معلم - از درجات مختلفی برخوردار است. اینک با در نظر گرفتن تمامی موارد یاد شده به سراغ مهم‌ترین فصل اقدام‌پژوهی حاضر می‌رویم تا به چگونگی اجرای راهبردی عملی آن بپردازیم.

گرفته است. (کوهن و افک، ۱۹۸۱: ۲۲۹؛ براون و پری، ۱۹۹۱: ۲۱؛ الیس و بیتون، ۱۹۹۳: ۵۴۱؛ لوسون و هاگبن، ۱۹۹۶: ۱۱۹؛ گو و جانسون، ۱۹۹۶: ۶۵۲؛ اشمیت، ۱۹۹۷: ۲۰۰۳: ۲۳۶). به‌طور کلی، سه رویکرد عمده در این زمینه مشاهده می‌شود: نخست، مجموعه‌ای از این نوع پژوهش‌ها براساس تکالیف مربوط به یادگیری واژگان اصلی انجام می‌گیرند. (کوهن و افک، ۱۹۸۱: ۲۳۰؛ لوسون و افک، ۱۹۹۶: ۱۲۱) در رویکرد دوم، پژوهش‌ها براساس پرسش‌نامه‌های خود گزارشی از طرف خواننده و نمرات کسب شده در آزمون‌ها صورت می‌گیرند. (گو و جانسون، ۱۹۹۶: ۶۵۵؛ فان، ۲۰۰۳: ۲۳۷) طی رویکرد سوم، خواننده متن به کمک تجارب یادگیری خود در موارد پیشین بر میزان مؤثر بودن راهبردها گزارش تهیه می‌کند و پژوهشگر براساس این گزارش‌ها به قضاوت و ارزیابی تأثیر راهبردها می‌پردازد. (اشمیت، ۱۹۹۷؛ فان، ۲۰۰۳: ۲۳۷)

دبیران تا جایی که ممکن است با روش‌های خلاقانه و مبتکرانه خود از بار حافظه دانش‌آموزان بکاهند و با علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به محتوای درس‌ها محیط آموزشی و کلاس‌های خود را جذاب و دلنشین کنند

در این پژوهش سوابق عملی تحقیقات در زمینه یادگیری لغات جهت بهبود درک مطلب مورد توجه قرار گرفته است.

بدین ترتیب، با مطالعه سوابق نظری و عملی فوق در زمینه موضوع مورد بحث و با تحلیل وضعیت فعلی و در نظر گرفتن موارد قابل بررسی به ارائه راه‌حل‌های مناسب و کارآمد پرداختیم. از جمله استفاده از نتایج به‌دست آمده از پژوهش‌های مرتبط، معرفی کتاب‌های مختلف حاوی متون درک مطلب، آشنا کردن دانش‌آموزان با ساختار واژه، تقویت مهارت مدیریت زمان حین برگزاری آزمون‌ها، بالا بردن میزان تمرکز ذهنی با ممارست و تکرار، تقویت حس اعتمادبه‌نفس، ایجاد ارتباط صمیمی با دانش‌آموزان جهت کاهش استرس ناشی از درگیر شدن ذهنی با متن، تأکید بر تفاوت‌های فردی در زمینه یادگیری و در پی آن تغییرات میزان انتظار از خود، برانگیختن دانش‌آموزان به تلاش مضاعف

اجرای راه حل با ذکر جزئیات و چگونگی اجرا

از آنجا که با استفاده مؤثر از زمان می توان اهداف را مشخص کرد و فعالیت ها را به گونه ای برنامه ریزی و اولویت بندی نمود، که درک افراد از زمان موجود، افزایش یابد؛ نخست بر آن شدید نه تنها انگیزه لازم را در دانش آموزان ایجاد کنیم بلکه با تشویق آن ها به اجرای برنامه ریزی آگاهانه، توجه به اولویت ها، سامان بخشیدن به افکار و انجام امور محوله در زمان تعیین شده، به ارتقاء عملکرد شخصی، کاهش فشار روزانه و در پی آن افزایش سلامت روان و نهایتاً بالا بردن کارایی و بهره وری آن ها پردازیم. در گام بعدی، تلاش کردیم با ایجاد و حفظ ارتباط صمیمی و دوستانه با دانش آموزان بستر مناسبی برای تغییر رفتار مورد نظر در آن ها فراهم آوریم. از آنجا که بخش درک مطلب در آزمون های کلاسی و غیر کلاسی از نظر بیشتر دانش آموزان دشوار و زمان بر تلقی می شد، تصمیم گرفتیم حداقل با ارائه متون جذاب و به روز، دانش آموزان را به حضور فعال در این پروژه تشویق کنیم. بدین منظور، با توجه به کتاب ها و مقالات مرتبط در این زمینه، نکات مهم و راهبردهای کاربردی را استخراج کردیم تا طی سال تحصیلی مورد استفاده قرار دهیم.

۱. تداعی و ارتباط (Association & Connection)

منظور از تداعی، ارتباط برقرار کردن بین واژه جدید و واژه ای است که از قبل در حافظه خود داریم. برای مثال، در کتاب انگلیسی سال چهارم واژه «efficiently» که در درس اول صفحه ۳ بند (پاراگراف) سوم در بخش حاشیه آمده است، یادآور واژه مانوس «effort» به معنی «تلاش» است و می توان چنین

برداشت

کرد که با تلاش و کوشش کارها «به طور مؤثر و کارآمد» انجام می شوند.

چگونگی اجرا

در این روش ابتدا واژه «efficiently» روی تخته نوشته می شود. سپس از دانش آموزان می خواهیم به کمک دانش زبانی خود واژه های انگلیسی دیگری را که تا حدی به لحاظ تلفظ و معنا به آن مرتبط باشند، ذکر کنند. آن گاه به انتخاب خودمان، مرتبط ترین واژه را روی تخته می نویسیم و از دانش آموزان می خواهیم که در ذهن خود رابطه منطقی بین این دو واژه را بسازند؛ به گونه ای که با شنیدن واژه قدیمی، واژه جدید برای آن ها تداعی شود.

۲. ترفندهای حافظه

(Mnemonics, memory tricks)

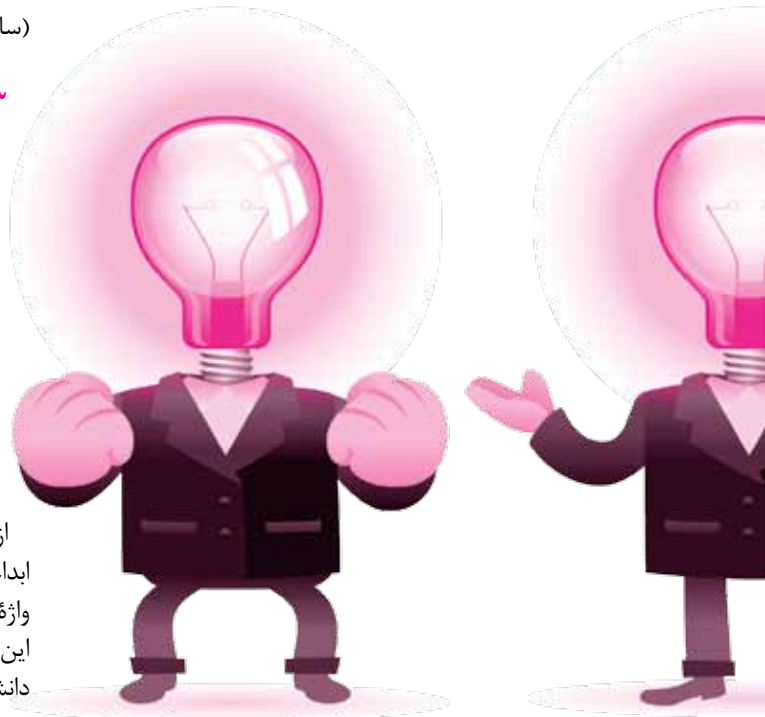
منظور آن است که برای نمونه، واژه انگلیسی «egregious» (به معنی «بسیار بد») را در نظر می گیریم. برای تثبیت این واژه در ذهن آن را به بخش های خنده دار، کوتاه و معنی دار تقسیم می کنیم؛ نظیر egg به معنی «تخم مرغ»، reach به معنی «رسیدن» و US به معنی «به ما». فرض می کنیم چنان اشتباهی مرتکب شده ایم که تخم مرغ به سمت ما پرتاب می کنند و یکی از این تخم مرغ های گندیده به ما می رسد. ایجاد چنین تصاویر خنده داری در ذهن، به خاطر سپردن معنی این واژه را در حافظه ما تسهیل و تسریع می کند. (سایت www.sheppardsoftware.com)

۳. حدس تقریبی (Rough Guess)

بدین معنی که واژه ای را که حاکی از نکات درس است، برای دانش آموزان مطرح می کنیم و از آن ها می خواهیم که با توجه به اطلاعات و دانش خود، مفهوم آن را حدس بزنند. برای مثال، براساس درس چهارم صفحه ۳۵ بند اول نام لایه های سه گانه زمین به ترتیب از داخل به بیرون شامل crust, mantle, core (هسته، جبه، پوسته) است.

چگونگی اجرا:

اینک می توانیم واژه ای بسازیم که از ترکیب بخش هایی از این سه واژه انگلیسی به دست آمده باشد؛ مثلاً واژه ابداعی «comac» که از ترکیب «co» از «core»، «ma» از واژه «mantle» و «c» از واژه «crust» ساخته شده است. این واژه را روی تخته می نویسیم و تلفظ می کنیم. آن گاه از دانش آموزان می خواهیم که مفهوم آن را به کمک بند (پاراگراف)

اول حدس بزنند. لازم به یادآوری است که طریقه ساخته شدن این واژه نامأنوس هنوز برای دانش آموزان توضیح داده نشده است و آن‌ها باید خود به‌طور تقریبی حدس بزنند که این واژه از کجا آمده است. بدین ترتیب، به راحتی خواهند توانست این سه واژه را همراه با معنی آن‌ها بهتر به ذهن بسپارند.

۴. نمایش، شکلک در آوردن (Mime)

به کمک این روش واژه‌های نظیر «pump» (به معنی «فرستادن، پمپاژ کردن») را می‌توان با باز و بسته کردن انگشتان دست نشان داد. به عبارت دیگر، معنای واژگان جدید مربوط به احساسات و فعالیت‌های روزمره با استفاده از حرکات ارائه می‌شوند.

۵. بخش‌بخش کردن (Segmenting)

واژه جدید را به جگه‌های مختلف تقسیم می‌کنیم؛ نظیر واژه «rattle» (به معنی «تلق تلق کردن») در درس چهارم صفحه ۲۵، بند (پاراگراف) سوم که به دو صورت هجای «ra-ttle» درمی‌آید. بعضی از دانش آموزان واژه‌ها را از این طریق آسان‌تر یاد می‌گیرند.

۶. تحلیل ریشه (Root Analysis)

در این روش با دانستن معنی ریشه واژه از یک سو، و آشنایی با پیشوندها و پسوندها از سوی دیگر، می‌توان معنی واژه مورد نظر را تا حد زیادی حدس زد. برای نمونه، در واژه انگلیسی «multimedia» درس هفتم، صفحه ۶۵، بند (پاراگراف) چهارم چنانچه دانش آموزان با ریشه «media» (به معنی «رسانه») و پیشوند «multi» (به معنی «چند») آشنا باشند، می‌توانند به راحتی به معنی این واژه - که همان «چند رسانه‌ای» است - پی ببرند. (سایت www.ehow.com)

۷. درجه‌بندی (Ranking)

در مورد واژه‌هایی که به نوعی قابل درجه‌بندی هستند می‌توان به کمک ردیف کردن آن‌ها در یک نمودار، یادگیری معنا را آسان کرد؛ نظیر واژه‌های بیانگر مفهوم تعداد وقوع فعل در زبان انگلیسی که به ترتیب شامل occasionally-often- always (به معنی «گاهگاه، اغلب، همیشه») هستند.

(سایت www.worksheetlibrary.com)

چگونگی اجرا:

ابتدا از دانش آموزان می‌خواهیم قید موجود در جمله - مثلاً occasionally- را شناسایی کنند. سپس به صورت

داوطلبانه سایر قیود تکرار را بازگو کنند و روی تخته بنویسند. بعد به کمک یکدیگر این قیود را از بیشترین تا کمترین تعداد وقوع یا برعکس مرتب کنند و به شکل ردیفی از چپ به راست بازنویسی نمایند. بدین ترتیب، علاوه بر قید مورد نظر، با قیود مرتبط دیگر نیز آشنا می‌شوند و بدون آنکه طوطی‌وار معنی را حفظ کنند، می‌توانند قیود را در جمله‌های جدید دیگر به کار برند.

۸. به‌طور مکرر در معرض بودن (Repeated Exposure)

برای تثبیت یادگیری معنی واژگان جدید می‌توان از دانش آموزان خواست لغات جدید را در هر جلسه به‌طور مکرر در قالب جمله و غیره به کار برند تا با تکرار شنیدن و خواندن واژه‌ها طی جلسه، معنی آن‌ها در ذهنشان ثبت شود. (سایت www.ehow.com)

۹. ترکیب مجدد (Recombination)

گاهی می‌توان با کنار هم قرار دادن عناصر شناخته شده قبلی به واژه جدیدی دست یافت؛ نظیر tele (به معنی «از راه دور») و scope (به معنی «میدان دید») که وقتی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند، واژه «telescope» (به معنی «تلسکوپ») را می‌سازند.

۱۰. روش کلیدواژه (Keyword Method)

در این روش که شباهت زیادی به فعالیت‌های پیش از تدریس^{۱۲} دارد، واژه‌های جدید متن قبل از مطالعه متن معرفی می‌شوند. به این ترتیب که تعریف و هر آنچه به نوعی به واژه مربوط می‌شود، به منظور برقرار کردن پیوند شناختی^{۱۳} بین واژه و معنی آن به دانش آموزان ارائه می‌گردد تا بتوانند حین مطالعه متن با یادآوری این پیوند، مفهوم کلی را استنباط کنند. (همان سایت)

چگونگی اجرا:

برای مثال در بند دوم صفحه ۲۴، درس سوم، می‌توانیم ابتدا از دانش آموزان بخواهیم واژه‌های کلیدی متن نظیر «greenhouse gases»، «greenhouse effect»، «trapping heat» را شناسایی کنند و روی تخته بنویسند. سپس به کمک دانش قبلی^{۱۴} آن‌ها در زمینه زمین‌شناسی و جغرافیا به توصیف این واژه‌ها می‌پردازیم. آن‌گاه پس از مطالعه متن در وقت داده شده، خواهیم دید که دانش آموزان توانسته‌اند با برقراری ارتباط بین واژه‌ها، مفهوم کلی متن را بهتر دریابند.

۱۱. میله‌های کازینر (Cuisenair Rods)

در این روش با استفاده از میله‌های رنگی که هر کدام نماد

قسمی از اقسام کلمه^{۱۵} هستند، نظیر اسم، فعل، حرف، صفت و قید، به حافظه دیداری دانش آموزان کمک می‌کنیم تا بتوانند از طریق یافتن نوع واژه، به معنی دقیق‌تر آن پی ببرند. (سایت www.worksheetlibrary.com)

چگونگی اجرا:

برای مثال، واژه «variety» در درس دوم، صفحه ۱۴، بخش ۶ اسم است و شکل صفتی آن «various» و فعلش «vary» می‌باشد. چنانچه دانش‌آموزی درباره نوع این واژه بپرسد، می‌توانیم طبق قراردادی که با دانش‌آموزان بسته‌ایم، یعنی «خودکار قرمز» نشانه فعل، «خودکار آبی» نشانه اسم و «خودکار مشکی» نشانه صفت، نوع کلمه را بدون هیچ کلامی به او توضیح دهیم. حسن این روش آن است که تمرکز هم‌کلاسی‌های این دانش‌آموز که مشغول مطالعه متن درک مطلب‌اند، حفظ می‌شود. در این مثال، معلم خودکار آبی خود را به دانش‌آموز نشان می‌دهد و او متوجه می‌شود که واژه «variety» اسم است.

۱۲. بازی واژگانی (Word Games)

با توجه به جذابیت بازی‌های زبانی در کلاس‌های زبان انگلیسی و مشارکت گروهی دانش‌آموزان در امر یادگیری، یکی از روش‌های مؤثر در این زمینه استفاده از بازی‌های واژگانی است. برای نمونه، می‌توان واژه‌های کلیدی متن را با استفاده از جدول کلمات^{۱۶} - که به پیوست آمده است - آموزش داد.

چگونگی اجرا:

ابتدا واژه‌های اصلی درس به‌طور پراکنده و به شکل افقی، عمودی و مورب در یک جدول نوشته می‌شود. سپس از دانش‌آموزان می‌خواهیم در مدت زمان ارائه شده، به دنبال این واژه‌ها بگردند. می‌توان واژه‌های یادشده را به شکل حروف درهم ریخته در کنار جدول نوشت تا ابتدا آن‌ها را مرتب کنند و سپس به جست‌وجوی آن‌ها در جدول بپردازند.

nijo	c	o	h	p	c	h	a	r	i	t	y
utyd	h	p	s	o	o	l	k	h	m	k	t
tomycumini	u	t	w	z	m	o	i	e	j	l	u
hrhcuc	r	u	c	u	m	e	s	n	o	w	d
cyrihat	c	q	l	o	u	g	l	q	i	r	f
nnu	h	s	x	m	n	v	u	e	n	c	q
hesomsle	s	f	w	q	i	v	m	r	s	u	u
mul	d	e	v	o	t	e	e	f	u	s	n
todvee	b	u	p	x	y	k	z	n	c	b	w

۱۳. واقعیت (Reality)

به کمک این روش می‌توانیم با آوردن اشیا و... به کلاس، زندگی واقعی را وارد فضای درسی خود کنیم. به‌عنوان نمونه، برای درس هفتم کتاب سال چهارم - که به موضوع «فناوری اطلاعات و خدماتش» می‌پردازد - می‌توان با آوردن یک دستگاه لپ‌تاپ به کلاس و وارد شدن به برنامه office، همچنین با اتصال به اینترنت تمامی کلیدواژه‌های درس را به‌طور واقعی و ملموس به دانش‌آموزان نشان داد و توانایی ذهنی آن‌ها را در زمینه یادگیری واژه‌ها تقویت کرد. (سایت www.worksheetlibrary.com)

۱۴. نشانه‌های بافت / قالب‌مدار

(Context/ Framework based Clues)

آشنایی با نشانه‌های موجود در متن درک مطلب به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا پیام نویسنده را دقیق‌تر و سریع‌تر دریافت کنند و با مهارت بیشتری به سؤالات مربوط به این بخش پاسخ دهند. این نشانه‌ها که همان نشانه‌های «قالب‌مدار» هستند، گاهی براساس تجربیات شخصی^{۱۷}، عقل سلیم^{۱۸}، و اطلاعات موجود در متن مورد نظر دریافت می‌شوند. (سایت www.LifeOrganizers.com) برای مثال، واژه «right» دارای معانی «سمت راست»، «مناسب» و «حق» است و دانش‌آموزان باید بتوانند به کمک عقل سلیم خود و نیز واژه‌های اطراف^{۱۹} شخیص دهند که این واژه‌ها در جمله به کدام معنی به کار رفته است.

الف. نشانه‌های نگارشی (Punctuation Clues)

این نشانه‌ها شامل کاما، پرانتز، خط فاصله و... است. (همان سایت) نظیر مثال زیر از صفحه ۷ درس اول کتاب سال چهارم:

★ Doctors say he had broken his skull (the bony part of the head that protects the brain)

ب. نشانه‌های تعریف واژگان (Definition Clues)

با دانستن این نشانه‌ها می‌توان انتظار داشت که واژه جدید در متن تعریف شود. (همان سایت). از جمله این نشانه‌ها واژه‌های انگلیسی remembers, is called, involves, that is, i.e., means, are, was, is است. برای مثال، در درس اول صفحه ۴، بند پنجم کتاب درسی آمده است:

★ Most children are flexible which means that they can bend and stretch their bodies without too much trouble.

از این رو سعی شد تا با مطالعه منابع و متون تخصصی در این زمینه، مجلات مرتبط علمی، منابع اینترنتی، مقالات موجود و هم‌فکری با صاحب‌نظران بر اطلاعات تجربی خود بیفزاییم. گفتنی است مجموعه‌ای از عوامل مؤثر در پیدایش و تشدید مسئله مورد پژوهش دخیل‌اند که عملکرد آن‌ها فراتر از عملکرد دبیر و فضای فیزیکی کلاس است. برای مثال، تفاوت سطح زبانی و محتوای کتب درسی مقطع راهنمایی و متوسطه، بالا بودن سن شروع یادگیری زبان خارجی در سطح مدارس کشور، ساعات ناکافی درس زبان و وقفه هفتگی بین جلسات تدریس و... همگی به نوعی در عملکرد دانش‌آموزان در درس زبان انگلیسی تأثیر می‌گذارند.

بدین ترتیب، تصمیم گرفتیم با معرفی تکنیک‌هایی برای حدس و یادگیری بهتر و مؤثر تر لغات، نظیر: keyword methods, reality, rough guess, association, mnemonics, mime بار حافظه دانش‌آموزان سال چهارم را کاهش دهیم؛ به‌ویژه آنکه کنکور دانشگاه‌ها نیز بر نگرانی مضاعفی برای این گروه محسوب می‌شود. از این رو در طول سال تحصیلی به‌طور عملی ضمن انتخاب متون جذاب درک مطلب سعی شد راهکارهای حدس و یادگیری لغات به دانش‌آموزان آموزش داده شود تا نه‌تنها در وقت آزمون‌های خود صرفه‌جویی کنند بلکه با علاقه و دقت بیشتر، خود را گام‌به‌گام با پیام اصلی نویسنده نزدیک سازند.

ب. توصیه‌ها

اینک با توجه به موارد اشاره شده و اقدامات صورت گرفته در این پژوهش به دبیران، والدین، گروه‌های آموزشی و مؤلفان کتاب‌های درسی توصیه می‌شود:

۱. دبیران: تا جایی که ممکن است با روش‌های خلاقانه و مبتکرانه خود از بار حافظه دانش‌آموزان بکاهند و با علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به محتوای درس‌ها، محیط آموزشی و کلاس‌های خود را جذاب و دلنشین کنند. علاوه بر این، با بهره‌گیری از مشارکت فعال دانش‌آموزان در حین تدریس، به‌ویژه در بخش‌هایی که کمتر مورد توجه و عنایت آن‌ها واقع می‌شود، جو حاکم بر کلاس را به نحوی تغییر دهند که امر یادگیری برای آن‌ها به‌صورت تجربه‌ای شیرین درآید. همچنین با تعامل سازنده و مداوم با دبیران پایه‌های قبلی، ضعف موجود در محتوای کتب درسی و... را که خود شکافی عمیق بین سطوح فراگیرندگان ایجاد می‌کند، جبران نمایند.

۲. والدین: برای پروراندن استعداد زبانی فرزندان خود، با برنامه‌ریزی و مدیریت مالی صحیح و صرفه‌جویی در هزینه‌های زندگی شرایط بهره‌مندی آن‌ها را از آموزشگاه‌های زبان فراهم کنند. همچنین در این راه، انتخاب زبان خارجی را به

پ. نشانه‌های تضاد (Contrast Clues)

این نشانه‌ها بیانگر مفهوم تضاد بین واژه‌های به کار رفته در متن درک مطلب است. (همان سایت) و از جمله آن‌ها واژه‌های انگلیسی *although, instead of, on the other hand, however, while, yet* را می‌توان نام برد. مثالی از این مورد از درس پنجم، صفحه ۴۶، بند (پاراگراف) هفتم در زیر آمده است.

★ *Poor families send their young children to work on the other hand; they will have a poor life in future.*

ت. نشانه‌های مقایسه (Comparison Clues)

این نشانه‌ها از شباهت دو چیز یا بیشتر با هم حکایت می‌کنند (همان سایت)؛ نظیر واژه‌های انگلیسی *as well as, and, both, similarity likewise* و غیره که بعضی از آن‌ها در درس هشتم، صفحه ۷۳، بند دوم آمده است:

★ *Soon voluntary helpers joined her, and financial support came from various church organizations, as well as from the city officials.*

ث. نشانه‌های مثال زدن (Example Clues)

به کمک این نشانه‌ها نویسنده پیرو مطالب خود مثال‌های بیشتری را بیان می‌کند (همان سایت). نظیر واژه‌های انگلیسی *such as like, for example, other, such* برای مثال:

★ *Nickels, dimes, dollars, and other kinds of legal tender are used to purchase goods.*

نتیجه‌گیری و توصیه‌ها

الف. نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر که با هدف ایجاد و حفظ ارتباط بین نویسنده و خواننده متن طراحی و اجرا شده است، بر آن شدیم ابتدا وضعیت فعلی دانش‌آموزان در زمینه مهارت درک مطلب متون انگلیسی را مورد مشاهده دقیق قرار دهیم. براساس مشاهدات به عمل آمده، پی بردیم که دانش‌آموزان در پاسخگویی به سؤال‌های درک مطلب دچار مشکل‌اند؛ چراکه نمی‌توانند به‌درستی بین نویسنده مطلب و پیام کلی متن ارتباط برقرار کنند. پس از بررسی دقیق‌تر و تعمق در عوامل مؤثر در این زمینه دریافتیم که ناآشنایی دانش‌آموزان با شیوه‌های حدس زدن معنی لغات از یک‌سو، و یادگیری و به ذهن سپردن معنی کلمات ناآشنا از سوی دیگر نقش اساسی در عملکرد ضعیف آن‌ها در این بخش از زبان انگلیسی دارد.

- مجله رشد تکنولوژی آموزشی، شماره ۲۱۱، آذر ۱۳۳۱.
- Brown, T.S. & Perry, F.L. Jr (1991). "A comparison of three learning strategies for ESL vocabulary acquisition." *TESOL Quarterly*, 25(1)
- Cohen, A.D. & Aphek, E. (1981). "Easifying second language learning." *Studies in Second Language Acquisition*, 3(2)
- Ellis, N. & Beaton, A. (1993). "Factors affecting the learning of foreign language vocabulary: Imagery keyword mediators and phonological short-term memory" *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 46A(3)
- Fan, M.Y. (2003). "Frequency of use, perceived usefulness, and actual usefulness of vocabulary learning strategies: A study of Hong Kong learners." *The Modern Language Journal*, 87(2)
- Gu, Y. & Johnson, R.K. (1996). "Vocabulary learning strategies and language learning outcomes." *Language Learning*, 46(4)
- Lawson, M.J. & Hogben, D. (1996). "The vocabulary-learning strategies of Foreign language students." *Language Learning*, 46(1)
- Omalley, M. & Chamot, A. (1990). "Learning strategies in second language acquisition." Cambridge, Cambridge University Press
- Saslow, Joan; Ascher, Allen, (2011), "Top Notch 1A", US, Pearson longman, 11th
- Saslow, Joan; Ascher, Allen, (2011), "Top Notch 2A", US, Pearson longman, 9th
- Saslow, Joan; Ascher, Allen, (2006), "Top Notch 1B", US, Pearson longman, 8th

● کنفرانس

Schmitt, N. (1997b). "Personal Communication" at 31st IATEFL Conferencer, 2-5 April, 1997, Brighton, UK

● سایت‌ها:

- <http://www.dowlingcentral.com>
<http://www.ehow.com>
<http://www.en.wikipedia.org>
<http://www.EzineArticles.com>
<http://www.LifeOrganizers.com>
<http://www.sheppardssoftware.com>
<http://www.worksheetlibrary.com>

فرزندان خود بسپارند و از تأکید بر زبان انگلیسی، آلمانی یا غیره بپرهیزند تا ذوق یادگیری در آن‌ها از بین نرود. از سوی دیگر، اگر چه در معرض زبان خارجی قرار گرفتن در یادگیری آن بسیار مؤثر است، رعایت اعتدال در این مورد نیز امری الزامی و عقلانی است.

۳. گروه‌های آموزشی: برای ارتقاء کیفی سطح علمی و تجربی همکاران زبان انگلیسی با بهره‌مندی از تجارب همکاران فعال در سطح استان و کشور، و به‌روز رسانی دانش زبانی آن‌ها، شرایط لازم جهت برگزاری همایش‌های تخصصی با حضور استادان داخل و خارج کشور و دوره‌های تخصصی ضمن خدمت را فراهم نمایند؛ چراکه تأثیر غیرمستقیم آن بر نحوه تدریس دبیران و میزان یادگیری کیفی دانش‌آموزان بر کسی پوشیده نیست.

۴. مؤلفان کتب درسی: در انتخاب محتوای کتب درسی از تجارب صاحب‌نظران داخل و خارج کشور استفاده کنند و ضمن بهره‌گیری از فناوری‌های نوین آموزشی، عواملی چون به‌روز بودن متون درسی، موضوعات و تصاویر جذاب و رنگی را در طراحی و تألیف کتب درسی مورد عنایت قرار دهند.

پی‌نوشت‌ها

* اقدام پژوهی حاضر برگزیده استانی سال تحصیلی ۹۲-۹۱ در پانزدهمین دوره «جشنواره اقدام‌پژوهی» است.

1. Reading Comprehension
2. Sentence Comprehension
3. Cloze Passage
4. True/False/Not Mentioned
5. Closest Meaning
6. Main Idea
7. Paragraph Heading
8. Cognitive processes
9. Vocabulary knowledge
10. Text comprehension
11. Egyptian Hieroglyphics
12. pre teaching
13. cognitive link
14. background knowledge
15. Parts of Speech
16. Word Puzzle
17. Personal Experiences
18. Common Sense
19. Surrounding Words

● منابع

۱. آریاتیا، مسعود؛ انگلیسی پیش‌دانشگاهی و سوم برای کنکور، انتشارات مبتکران، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۸.
۲. بیرجندی، پرویز؛ محمدرضا عنانی‌سراب و داریوش صمیمی؛ کتاب پیش‌دانشگاهی انگلیسی (۱۰)، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، چاپ نهم، تهران، ۱۳۹۰.
۳. جابری، علیرضا؛ گرامر زبان تخصصی، خیلی سبز، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۹.
۴. خلفی، نسرتین و علیرضا یوسف‌زاده؛ **Reading & Cloze Tests**. کانون فرهنگی آموزش، چاپ بیستم، تهران، ۱۳۸۸.
۵. رشتچی، مژگان؛ اقدام پژوهی فعالیت‌های بسوی پژوهش کلاسی، تهران، مجله رشد آموزش زبان، ۱۷، زمستان ۱۳۳۱.
۶. ساداتی، علی؛ پژوهش در عمل همراه با ۱۰۰ تجربه آموزشی و تربیتی، شلاک، چاپ دوم، تهران، ۱۳۸۸.
۷. شمس، م. علی؛ **Motivation**، تهران، فصلنامه دوزبانه زبان‌آموز ملی ایران **TeLePa**، شماره ۱، بهار ۱۳۱۱.
۸. علوی، احمد؛ **Business English Certificate**، نشر علوم کشاورزی کاربرد، چاپ اول، تهران، ۲۰۱۰.
۹. یادکارزاده، غلامرضا؛ «مؤلفه‌های مدیریت یادگیری در کلاس درس»، تهران،

